

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracije in ekspedicija na Starom trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 6 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna št. 190.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Dežman.

Ni dolgo tega, kar je nek dopisnik našega lista iz Dolenjskega izrekel svoje začudenje nad tem, da Dežman, glasoviti ropotač našega deželnega zbora, na Dunaji tako trdovratno molči, da je, kakor bi ga ne bilo v zbornici. Med vsemi nemčurskimi poslanci s Kranjskega se je oglašal tu pa tam najmlajši — dr. Schaffer, čegar besednik pa je sam minister prav dobro imenoval „geschwätz.“ V kak glas so prišli njegovi tovariši po njem, si vsak lahko misli.

Kako li, da je Dežman, ki je v kranjskem deželnem zboru vedno na škripceh, na Dunaji tako stanovitno molčal? Je li „neustrašljivega“ kolovodja nemčurjev pred ministri strah? Ali se mu jezik razveže le takrat, kadar je prilika udrihati po narodnjakih? Dobi njegova beseda le takrat razjedalno lastnost, kadar je namenjena proti njegovim nekdanjim — bratom, Slovencem? Kaj takega si mora človek misliti, če bere ali sliši druge govore iz ust tega moža, ki so prazni kakor napihnjeni mehúr, suhi kakor listje.

Posebna lastnost odpadnikov vsake vrste je ta, da tega, kar so bili, ne morejo popolnoma zatajiti. Naj se naroden renegat še tako prizadeva, zatreti v sebi prvotno naravo, spominj do matere svoje, — pridejo vendar trenutki, ko si vse to prodere pot skoz vsiljeno tujo odejo, kakor mokrota skoz zid, če ga še tako lepo in debelo pobeliš in pobarvaš.

To se je pokazalo tudi pri Dežmanu, ki je 14. t. m. vendar spregovoril. Govor njegov v obče nima nikake pomenljivosti, vse so le pene. Vendar je tudi v teh penah neko jedro, ki se dá prijeti, ker kaže, da je ta kolovodja nemčurjev poln načel sebi si nasprotnih, ali

pa, da mu je morda proti njegovi volji ušlo nekaj, kar je vsaj v deželnem zboru našem, pri shodih „konstitucijskega društva“, v svojem „Tagblattu“ itd. do zdaj skrbno skrival in zatajeval, namreč, da je tudi on Slovenec. „Mi smo in hočemo biti Slovenci“ — je rekel 14. t. m. v državnem zboru — „le Hrvatje nočemo postati — čeravno je tudi ta narod vse časti vreden.“

Da se važnost te izpovedi popolnem razumi, treba opomniti, da je Dežman govoril v imenu svojih tovarišev v državnem zboru, t. j. dr. Schafferja, dr. Suppana, Hočevarja in drugih. Tedaj so in hočejo biti Slovenci vsi Dežmanovi pajdaši, ki so ga gotovo pooblastili, da to izreče na javnem mestu, v zboru, ki po večini Slovanom nikakor ni prijazen. Rep tega stavka je pa vendar nekako čudno zavrit in kaže, da Dežmanova glava ni vselej jasna, ker se mu po možganih spreletavajo po odpadstvu naselivše se muhe. „Čeravno so Hrvatje časti vreden narod, vendar mi (to je dr. Schaffer, dr. Suppan, Hočevar in zastopnika vélikega posestva) nočemo postati Hrvatje.“ Da se te besede le tako, nikakor drugače, smejo razumeti, sledi iz tega, ker Dežman, kakor smo že dokazali, kar je jasno ko beli dan, v državnem zboru ne zastopa svojih dolenjskih volilcev, tedaj tudi ne sme in ne more govoriti v njihovem imenu. Kar govori, govori le v imenu svojem ali svojih tovarišev poslancev, ali k večemu v imenu svojih ljubljanskih somišljenec.

Če je pa taka, od kod ta nagli prekuc vseh njihovih dosedanjih principov? V deželnem zboru kranjskem smo Dežmana večkrat slišali udrihati po Slovencih, katerih načela so mu bila le abotne domišljije. Njegovi prijatelji, med njimi tudi dr. Suppan in vit. Langer,

so mu takrat prikimovali. Kako li, da zdaj na Dunaji trdi to, česar se je v Ljubljani tako na vso moč branil, da si privzame priimek, kateri mu je bil prej javno razžaljenje? Mislimo, da gosp. Dežman to, kar govori, vsaj sam verjame, in če se proglašja za Slovenca, s tem ne misli komu kaj natveziti.

Slovenec je tedaj gosp. Dežman z drugovi vreden, le Hrvat noče postati. Zakaj se brani Hrvatov? Saj brž pristavi, da so časti vreden narod. Kdo tedaj more to naravo polno nasprotje spregledati?

Pa še nekaj je razvidno iz teh besedi, da Dežman namreč še zdaj ne vé, pri čem da je, da mu možgani menda še niso prav čisti, kajti sicer bi ne bil z onim stavkom prekucnil vsega s tolikim trudom sozidanega poslopja, ki se imenuje „nemčurstvo“, ne bi bil, prisvojivši si priimek „Slovenec“, svojih načel tako nagloma v vodo vrgel, ne svojih prijateljev kompromitiral s tem, da jih stavi na sum, da so vendar le Slovenci. Kako hvalo mu bodo zato zapeli, ne vemo, nas tudi ne briga, zadositi nam je to, da je v državnem zboru zadonela iz ust nemčurskega prvaka beseda, da so Kranjci Slovenci in da celó on ne more nič drugega biti. Zapomni naj si kdo izmed naših poslancev ta stavek, da bo ob priliki v deželnem zboru z njim pod nos dregnil.

Okrajni glavar Vestenek pred državnim zborom.

Kakor smo že unidan povedali, je pri obravnavi državnega proračuna 9. t. m. govoril slovenski poslanec dr. Vošnjak o vplivanju vradnih organov pri volitvah ter pri tej priliki kritikoval zlasti obnašanje litijskega okrajnega glavarja Vesteneka, zaradi kterega so bili

Omnibus.

(Spisal Obadovič I.)

(Konec.)

Bil sem sedmošolec in instruktor v neki krčmi. Ravno sem pravila ubijal učencu v glavo, kar zaslišim vpitje. Ozrem se, in kaj vidim? Krčmarica je dekli pripeljala zaušnico, tako pravilno, da sam jaz ne bi bil mogel storiti bolje. Ostrmel sem! — To je prva izjema, ki sem jo videl.

Eden listov je oni dan prinesel za me strašno vest. Od nekod ima dopis, ki pravi, da je zakonska polovica z litrom razbila nos nekemu učitelju in vodji dotičnih nemčurskih profesorjev. Volksbildner z razbitim in zlimanim nosom je moral doma ostati, in v šoli so ga namestovali gosp. vikar. — Druga izjema! Nos razbiti z litrom! K temu je potreba: dobro meriti, roko pošteno v polokrogu zasukati in krepko udariti. Ženska, pa razbije nos! Kdo se ne bi čudil? Ali je bila

s tako sposobnostjo ustvarjena, ali si jo je pa pridobila s pogosto vajo. Kdo ve?

Možje, v nevarnosti so naši nosovi! Že zdaj se nam nosovi radi pačijo; mnogi izmed nas imajo vsled nosljanja kopitaste in capataste nosove, mnogo imajo vsled „kaplje“ sredi obraza kufer ali gobasto bunko. Zdaj nam naj pa še nežni spol z litrom masti in mlinči nosove, ki lepo stojé na naših obrazih kakor milo jagenče na brdu! Znano vam je, kako poželjive in volčje so ženske za posne-manje. Če danes ena pet kil arovice naloži na glavo, čez pet dni že hodijo po ulicah žene, ki imajo na glavah gore Libanonske, da se plašijo konji. Kaj boče z nami, ko nam bodo ženske, obsedene od neusmiljenega duha, razbijale nosove! To sicer še ne bi bilo najhujše — poslovenjeni Dežember bi nam lahko povedal še kaj hujšega, kdor ve, ta ume! — pa bi vendar bilo že dosti hudo, da bi „močni spol“ za nekoliko let prišel ob lepe nosove. Kdo ve, ali se mej ženskami ni splela pošastna zarota, izmaličiti nam obraze! Precej se lotimo

premišljevanja, da že v začetku pridemo v okom groznim nameram; sicer bode prekasno.

Zvrhoma sem natlačil lulo, zažgal sem dražestno zel, in po sobi stopaje sem delal dim in tuhtal, kaj je nam storiti. Naš položaj je eminentno kritičen, nevarnost očividna. Oj ubogi nosovi! Tipal sem in tipal, da sem dotipal žilico, ki vede do našega otenja. Iz najdene žilice privreeta dva predloga:

Prvi predlog je: Kdor se ženi, naj preišče, ali ima njegova bodoča možko sposobnost, dajati pravilne zaušnice. Kdor kaj takega zapazi, na svoji nevesti, naj se jej odreče, naj se jej odreče, da mu kasneje ne bode nosu razdrobila z litrom.

Drug predlog je ta: Za tiste, ki so že vpreženi v sladko jarmo, naj se ustanovi zavarovalnica nosov. Taki soprogi naj bi imeli železne oklepe za nosove. Ni hent, da bi liter prebil železo! — Če bi pa vendar žena zasačila kedaj moža brez oklepa, in mu z urno roko razbila nos, naj bi se poškodovanemu dal polovnjak dobre kaplje, da si s tem nekoliko

slovenski listi že večkrat zapečateni. Opiraje se na govor goriškega poslanca, grofa Coroninija, je dr. Vošnjak govoril:

„Kar je spoštovani gospod poslanec grof Coronini tako izvrstno in resnično povedal o vplivanju vlade, ki se niti nepostavnosti ne boji, na volitve in o tistem vsiljevanju dejanskih vradnikov v zaupna nameščenja pri ljudstvu, mi daje povod, da navedem dotičen slučaj tej slavnej zbornici, in sicer s Kranjskega, iz dežele, kjer je slovenski narod, ki je sicer z davki jako dobro oblagodan, a tem bolj v političnih in narodnih pravicah prikrajšan.

Po glasovitih volitvah za kranjsko trgovinsko zbornico, o katerih nepostavnosti se je že v tej zbornici govorilo, bil je mladi tajnik ljubljanske deželne vlade, menda v zahvalo za njegove velike zasluge pri teh volitvah, imenovan za ces. kr. okrajnega glavarja. Lavarike, ktere si je pridobil na polji volilne agitacije, mu tudi na njegovem novem mestu niso dale spat. Lani se je res po skupini velicih posestnikov vrnil za poslanca v kranjski deželni zbor. Letos si je v glavo ubil, da se če izvoliti dati v cestni odbor svojega upravnega okraja litijskega, da postane potem njegov načelnik. Volitev se je zgodila; volilci, večidel župani — bili so pa tako trdovratni, da silnega okrajnega glavarja niso hoteli voliti. Kaj se zgodi? Akoravno se je popolnem zakonito volilo, je vendar dež. vlada volitve za neveljavne izpoznala in nove razpisala. (Klici na desnej: čujte!)

Pri drugej volitvi se je posrečilo vztrajnim agitacijam in celemu vradnemu pritisku, kakor ga vporablja o takih prilikah politični organi, okrajnemu glavarju vsaj toliko, da da je bil v odbor voljen.

A ko se je odbor zbral, vendar ni hotel tega strastnega mladega moža za načelnika voliti. Kaj se pa zgodi? Zaradi te upornosti se je odbor, dasi je bila volitev popolnem zakonita, zopet razpustil in v tretje se je volitev razpisala. (Veselost. — Klici: čujte!) Okrajni glavar si je dal največji trud, da bi vsaj pri tej tretjej volitvi tako vdane elemente dobil v odbor, da bi on zmagal. Uporabil si je znani agitativski aparat vlade, obljubovalo se je, strašilo, žugalo županom, ki so volilci v cestni odbor. Posebno litijskega župana, splošno čislanega gostilničarja, ki že 16 let brezplačno županuje v splošno zadovoljnost, je okrajni glavar preganjal s srdom, ki ni čisto nič viteškega imel v sebi.

poplagne žalost in spominj na nesrečo nekoliko osladka. Pravila za takošno zavarovalnico bi bilo gotovo potrjena v občni blagor nosooklepnikov.

To sta moja dva predloga, ki ju občinstvu izročim v premislik. Če ve kdo svetovati kaj boljšega, stopi naj na dan! Vsakako bi bilo najboljšje, naj se v raznih krajih osnujejo odbori, ki bodo preresetavali to nujno vprašanje. V Ljubljani naj se napravi centralni odbor, ki bode vodil vso stvar. Če bo pa moj nasvet ostal v samotni, obžalovali bodemo čez nekoliko let našo zanikarnost, ko se bodemo imenovali „breznosi“ spol.

Zares, veliko slovenske filosofije tiči v kratkem stavku: „ženska je hudir“; ali vendar ni šment, da ne bi možki mogli vsaj enkrat priti ženskam na konec. Živeli oklepi! Živela nosna zavarovalnica! Ne udajmo se! — Ceterum vero censeo, nasos non esse delendos.

Končno je tako daleč šel, da je svojim podložnim vradnikom odločno prepovedal z okrožnico, da ne smejo hoditi v to gostilnico. (Čutje!) Vendar ni dosegel, česar se je nadejal. Odborniki so bili s tem še bolj razdraženi, in ko se je končno volilo, je okrajni glavar res propadel, in 25. novembra t. l. so bili voljeni zares neodvisni možje. Res bi rad vedel, kaj bo vendar deželna vlada kranjska zdaj počela, in bo li tudi to tretjo volitev ovrgla.

Tako ravnanje, gospoda moja, ki v političnih vradih ne kaže administrativnih organov, ampak le politične agitatorje, tako ravnanje pač vladne avtoritete v deželi ne more poviševati. (Dobro! na desnej.)

Stanje opozicijskega časnikarstva na Kranjskem je še veliko bolj brezvarstveno in nezakonito kakor na Tirolskem ali Českem, a pridržujem si, o tem predmetu govoriti pri debati o budžetu ministerstva prava.

Mi Slovenci smo sicer že vsega vajeni in bomo — ako Bog da, tudi tlačjenje sedanje vlade prenesli.

Nazadnje se bode tudi ta vlada k mrtvim vlegla, in potlej — tega naj si bodo ekscelencije na vladnej klopi v svesti — se ne bodo mučeni in tlačeni ljudje od žalosti jokali, k večjemu od veselja se bodo. (Dobro! na desnej.)“

Tem dr. Vošnjakovim pritožbam oporeka Dežman, ki sicer vedno molči, in le tedaj skoči po konci, kadar čuje o tožbah naših, da bi jih zavračal. Dežman pravi, da ni res, kar je dr. Vošnjak govoril in da je le hvaležen, če se politične oblasti vtikajo v občine s podporo.

Dr. Vošnjak na to odgovarja: „Gospod poslanec za Kočevje je v svojej znanj sofističnej navadi pozornost visoke zbornice odtegnil od reči, katero sem jaz v svojem govoru naglašal in je druga vprašanja privlačeval, ki niti ne spadajo k tej stvari. On ni poskušal ovreči niti dvakratnega nepravilnega razpuščenja niti imenovanega cestnega odbora, niti vplivanja na volitve po političnej oblasti poskušane, ker tega pač ni mogel. Jaz torej ne morem pritrditi misli nj. ekscelence gospoda ministra notranjih zadev, da so z odgovorom g. poslanca Dežmana moje pritožbe odpravljene.“

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. decembra.

Avstrijske dežele.

Cesar so se 17. t. m. iz Budapešte vrnili na Dunaj, kjer so 18. t. m. sprejeli več odličnih oseb, med kojimi je bil tudi tirolski namestnik grof Taafe in iški grof Jožef Auersperg. Znano je, da grof Taafe velja za moža, ki bode sestavil novo ministerstvo, če sedanji ministri odstopijo, kar se sedaj zopet jako govori.

Pred državnem zborom se je imel 17. t. m. zagovarjati minister kmetijstva. Dzvonkovski priporoča, da naj se dovoli, kolikor je nasvetovala vlada. Harant graja določbo, da morajo otroci po osem let v šolo hoditi, ko jih vendar kmetje potrebujejo za delo. Tudi govori o slabih nasledkih odrtije, o razkosanju zemljišč in o prepričlem številu kmetijskih poslancev v deželnih in državnem zboru, ter izreka nado, da bode minister kmalo vstanovil kmetijske zbornice. Po predlogu Wedla se sklene konec razprave. Kot glavna govornika se volita Doblhoff in Czer-

kavski. Prvi se v imenu grofa Coroninija ministru zahvali za njegovo skrb za Gorico. Glede razkosanja zemljiš pravi, da to je pri zadolženih posestnikih edini pripomoček znebiti se dolgov. Od kmetijskih zbornic ne pričakuje nobenega vspeha. Czerkavski hvali naravno bogastvo Galicije. Dežela si prizadeva po moči za napredek, pa brez zaželjenega vspeha. Krakovo je jako pripravno za rudarsko akademijo, ktere obrtniška šola ne nadomestuje, zato priporoča ministru to vzeti v pretres. Minister Mansfeld ugovarja, da vlada glavno skrb obrača na gozde. Konjereja sicer hira, pa ni tako slaba, kakor se je govorilo. Harantu odgovarja, da bi za ljudstvo ne bilo dobro, če bi se čas obiskovanja šol skrajšal; po njegovem mnenju bi se še lahko podaljšal!! Kmetijske zbornice se ne morejo lahko osnovati; v postavodajalnih zborih pa je kmečki stan najbolj zastopan!! Rudarska šola se v Krakovem ne more vstanoviti, je pa tudi ni treba. Za višje izobraženje zadostujete šoli v Prizbramu in Ljubnem, za nižjo rudarsko šolo pa je pripravljen od državnega zbora zahtevati potrebnih denarjev. — Nasvetovani zneski se sprejmó.

18. t. m. se je obravnaval proračun pravnega ministerstva, ki zahteva 21,314.650 gld. Lienbacher se pritožuje, da je sodništvo jako pomanjkljivo, zlasti se pogrešajo sodnije, pri kterih se zamorejo vložiti pritožbe. Najvišja sodnja ima preveč opraviti z malenkostimi in ima vsled tega dela čez glavo. Državnim pravdnštvom se mora pridati tudi policija, da bodo svoj posel dobro izvrševala. Sploh je policija čudno vredjena. Društveno postavo ona nadzoruje, na deželi pa, kjer ni policije, jo nadomestuje občinski predstojnik. Tudi sodniki niso, kakor bi morali biti, ter se prehitro zamenjujejo. Ostali naj bi na enem mestu, kar bi najdalje mogli, a v plači naj bi napredovali. O državnih pravdnštvih trdi, da so preveč odvisna od ministra. Če minister hoče, se opusti preganjanje najhujšega zločinstva, ali pa se najdejo hudodelstva, kjer jih ni. To se godi zlasti pri tiskovinah, ktere na povelje ministrovo državni pravdnik mora konfiscirati, ne da bi bila to določila sodnja. Tudi neodvisnost sodnikov je bosa, dokler veljajo glasovite prestave. Dalje povdarja, da je nova kazenska postava za ljudi slabeja od prejšnje, ko je državni pravdnik moral tožiti prestopnike. Pravijo sicer, da ima vsaki sam to pravico, a kako omejena je ta pravica. Lansko leto, pravi govornik, je dve interpelaciji stavil o škodi, ki jih železnice prizadevajo posestnikom. A do zdaj nanji še ni dobil odgovora. In vendar bi morale pri tej reči sodnije posredovati. — Predsednik ugovarja govorniku, da ni on kriv, če odgovora ni dobil, ker se reč še obravnava. Prombeer graja preobilno število postav. Tudi pripoveduje, da je neka gosposka neko tožbo razsodila po postavi, ki velja samo za Ogersko. Konečno omenja, da se ljudje tudi pritožujejo o posilnem poverilu podpisov na pismih, in da vlada nič ni storila, dasi ji je zbornica za letos priporočila osnovati postavo, po kterej bi se to poverilo odpravilo. Minister Glaser se skoraj dve uri opravičuje proti napadom prejšnjih govornikov in pravi, da preobilnih postav so krivi poslanci, ki jih zahtevajo. Dr. Vošnjak graja zlasti pogoste konfiskacije, zaradi kterih sedanje ministerstvo zasluži ime konfiskacijsko ministerstvo. (Veselost.) L. 1876, pravi, so se razni listi konfiscirali okoli 800 krat! Dr. Meznik priporoča, da naj se v Pragi vstanovi rudarski senat in rudarska knjiga. Po

govoru poročevalca Pergerja se sprejmo nasvetovani zneski. S tem je bila obravnava državnega proračuna končana.

Ogerski zbornici so ministri naznanili, da hočejo med počitnicami vse dozdej še ne rešene zadeve z vlado dunajsko dogoati in jej po praznikih v tej reči poročati. Zbornica se neki snide okoli 10. januarija.

Vnanje države.

Carigradska konferencija ima še vedno samo privatne pogovore. Rusija, piše neki list, kaže se jako zmerno in spravljivo, ter ne zahteva, da bi njena vojna zasedla vstajniške dežele, ali da bi se Turkom prepovedalo orožje nositi. „Politiki“ pa se iz Dunaja telegrafuje, da je vkljub vsem lepim besedam razpor med Rusijo in Turčijo dognan. — Turki trosijo po vseh deželah, kjer njihovi sovorniki prebivajo, tiskane oklice, v katerih jih kličejo na boj zoper nejevernike (kristjane).

Srbski bivši minister Marinovič, ki je bil šel na Rusko denarjev na posodo iskat, menda ni nič opravil. Rusi bodo sami potrebovali denarje, če se prične vojska. — Višji poveljništvo ruskih prostovoljcev prevzame neki general Nikitin, ki je te dni došel v Beligrad.

V Rimu je 17. t. m. umrl starosta kardinalov in generalvikar sv. Očeta, kardinal Patrizzi. Rojen l. 1798 v Sieni, bil je leta 1836 imenovan za kardinala. Bil je jako milosrčen proti revnim, katerim je razdelil vse svoje dohodke, tako da mu je proti koncu meseca denar navadno pošel. — Papež so imeli 18. t. m. konzistorij, v katerem so kardinalu Simeonitu odpri usta in imenovali tudi 14 novih škofov.

Izvirni dopisi.

Iz Goriškega, 16. dec. (Straža pri Soči in „spomini“ na Italijo.) Članek „straža pri Soči“ v št. 143. „Sl.“ je nam vsim prav živo na srce in iz srca govoril, ker že davno čutimo vsi primorsko-slovenski domoljubi živo potrebo nepremagljivega branika, ki bi ošabnim Italijanom za vselej pot do Soče in čez Sočo zaprl. Kakor je vedel svoje dni mali Pijemont ter delal javno in na skrivnem na to, da se bode Italija, ki je bila v več državic razkosana, po oslabiljenju Avstrije, — ko bo jabelko dozorelo, — narodno zedinila, predtvezaje že pred mnogo let potrebo (?) takega zedinjenja po mnogih časnikih in raznih brošuricah; ravno tako naj bi tudi mi vsi, ne le primorski ampak tudi ostali domoljubi, po vsej Sloveniji delali na to, da bi tudi italijanska vlada zvedela naše občno mnenje, da nismo Italijani in da po nobeni ceni nočemo ž njo zedinjeni biti, tudi v najhujšem slučaju ne, to je, ko bi — kar pa Bog varuj, — Avstrija razpadla. Mi imamo namreč v takem slučaju druge nam sorodne brate na naši jugovshodnej meji, kateri bi nam bolj ugajali, kakor pa narod, čigar sinovi so leta 1848—49 toliko naših rojakov vojakov skrivši in mnogokrat jih pred trpinčivši iz zakotja neusmiljeno usmrtili. Saj je menda vsim iz zgodovine lombardo-beneškega punta in vojske s Karl-Albertom (1848—49) znano, kako so italijanski „patriotje“ posebno po odhodu slavnega Radeckega iz Milana 23. marca 1848 ravnali z vjetimi in tistimi ranjenci, ktere je moral slavní vojskovodja njih osodi v bolnišnicah pustiti, ker jih niso mogli vzeti seboj zarad hudih ran, ktere so prejeli v 5 dnevnem srditem uličnem boju od 18.—23. marca 1848. Ježijo se človeku lasje, ko se bere, kako so se Brešjani še po zgubljeni na-

varski bitvi (23. marca 1849) in laški revolucionarji (v grozovitnem pomenu besede) ustavljali vходу generala Haynaua v Brešijo z orožjem v roki. General Haynau, kteremu se menda po krivem preveč grozovitnosti pripisuje, je moral uporno mesto z naskokom vzeti, kterega se je neki vdeležil tudi bivši krajski polk „knez Hohenlohe“. Obupano se so se borili ti čudni laški „patriotje“; vse vjete so poklali, kakor Čerkezi, in vse ranjence, kteri so jim v roke prišli, so v boju kar neusmiljeno posekali, zato jim pa tudi naši vojaki niso več prizanašali in so po znani prislovcici: „glavo za glavo“ usmrtili vse, ki so se borili z orožjem v roki. Haynau ni menil imeti več razloga z njimi prizanesljivo ravnati in tudi vojaki zvedši, da puntarji pokoljejo vse vjete, bi se bili težko zdrževali, da bi ne bili nemilega z nedragim vračevati. Premagana in z naskokom vzeta Brešija (Brescia) se je imela le vojaškemu redu, ki je tedaj vladal v avstrijski armadi, zahvaliti, da je niso oropali in požgali. Tako govoré celo nemški nepristranski zgodovinarji.

Pa to je le en izgled laške krutosti l. 1848 proti nedolžnim vojakom. Še clo v poslednji vojni 1866 so vganjali v bitvi okoli Custozze neznanske grozovitosti nad vjetimi, kakor se bere v sporočilu nadvojvoda Albrechta, ki je moral z repressalijami žugati, da so tolike grozovitosti opustili. In mi naj bi prišli v jarm te cerkve ropajoče mavtarske vlade! Bog in Avstrija nas tega varuj za vselej! Pa tudi mi naj storimo, kar nam dolžnost in rodoljubje velewa, naj bi nas to tudi kako žrtev v prid domovine stalo. V javnih shodih naj bi se glede na te morda prav bližnje nevarnosti pred vsim svetom izustili, da mi hočemo ostatei verni Slovenci in zvesti Avstrijanci, akoravno naša Avstrija glede ravnopravnosti z nami še vedno kot mačeha ravna. Z Italijo pa se nočemo po nikakem združiti, saj so zedinjene Italije že mnogi Italijani in posebno slovenski Benečani siti do grla. Saj imajo tam tako čuden in nižje ljudstvo pogubljiv davek od melje žita, da mora ubožček od kaznanka sleherne žitne melje plačati po 12 do 16 krajcarjev, sol je po 14 kr., tudi tobak je slabši in dražje kot naš. Ako bi nas Italija anektirala, potem bi morali pač žalostno izdihniti: „finit Sloveniae“, kakor je nekdanj slavni poljski vojskovodja Tadej Kościusko razkonja padši zaklical: „Finit Poloniae! Da se kaj takega ne zgodi, našemu polit. društvu „Slogi“ zakličem: „Vigilantibus jura“, zaspancem pa žuleči jarem!

Iz Ptujca, 19. decembra. Ptujčani so dobili novega župana, odvetnika dr. Breznika. Ne bode menda veliko boljši, kot je bil poprejšnji; vendar se je po mestu slišala splošna „hvala Bogu“, da so temu dr. Štrafeli posvetili domov, ker sam ni imel toliko volje, da bi bil še o pravem času odstopil.

Dne 13. t. m. se je namesto izstopivšega viteza Offenheima volil v okrajni ptujski zastop znani slovenski pisatelj in rodoljub g. župnik Božidar Raič. Tudi drugi izvoljenec je poštenjak. Ako bi bili slovenski narodnjaki ob pravem času na noge stopili, zelo lahko bi bili imeli večino v tem zastopu. Tako pa tudi tukaj gospoduje dr. Strafela in njegova svojat!

Iz Vrtojbe, 18. decembra. — Nemci iz Hamburga, iz Berolina, iz Braunschweiga nam pošiljajo loze in v naših nadpisih ko so imena večinoma tako pravilno pisana, bi izletela iz bele Ljubljane a ne od nemčurske strani, timveč iz čisto narodnih krogov. Da skoraj smem reči, ko bi pač nektere urad-

nije bodisi političnega, bodisi sodnijskega vira posnemale te nemške dobičkoiskalce, tako na Goriškem, kakor v izviru Slovenije na Kranjskem, in pisale pravilno vsako ime. Pri vsem temu je pomena vredno, da nam Nemci privoščijo, kar je našega, naši nemškutarji pa nam ne privoščijo, kar je našega. Naši italijančiči in nemškutarji spreminjajo, spreobračajo in krete imena, kot frankobrodski mesar, kteri kolje nemške, hrovaške, madjarske prešiče in iz vse te mesi naredi le okusne takozvane „frankfurterwürst.“ Temu ni zameriti, kajti on je spekulant za kupčijo, a skoraj sem pozabil, da so slednji tudi spekulanti, pa to je njihova redkost, ti so le barantači, kadar jim gre za kožo, in to je pri bodisi kterih volitvah; takrat le ti kupujejo, a ne blaga, ampak le iščejo, kodi bi kakega Iškarjota zalazili in pribarantali, in takrat bi ga tudi drago plačali.

Pa predaleč sem zašel, kajti moj namen ni bil danes v te reči se vtakniti, ampak hotel sem le pojasniti, kako so nam naši Nemci iz Hamburga, iz Berolina, iz Braunschweiga prijazni, da nas hote po vsej sili obogatiti, česar nam še naši Dunajčani ne privoščijo, dasi so nam veliko bližej, kakor uni. Pri vsem tem je le edino to smešno, da še ni bilo brati ali slišati, da bi kak Slovenec na kakšen loz iz Hamburga, iz Berolina ali Braunschweiga bodisi veliko ali tudi le malo srečko dobil. Ko bi se posrečilo, da bi bil kak Slovenec pri tem vže obogatil, potem bi bila tem bankirjem nada za lov iz Slovenije novce pobirati; ker pa do sedej tega ni bilo čuti, pošiljajo Slovenci od teh poslanih nadepolne liste nazaj svesti si, da bankir ne bode mej te strahovite ljudi pošiljal mesa, marveč njim še kosti lastnega prešiča ne pridejo. Toraj Slovenci, ne dajte se pehariti.

Radoslav.

Iz Belgrada, 10. decembra. Sneg je skopnil in imamo prav gorko vreme, samo dež nas vedno nadleguje. Ljudstva je zdaj v Belgradu mnogo in po kavarnah ali hotelih (ker gostilnic tukaj ni in se vse v kavarnah dobi) je vse polno vojakov, zlasti ruskih, ki mnogo denarja potrosijo za pijačo, posebno za rakijo. Radi so veseli in z vsakim človekom so zelo prijazni; če se ž njim v pogovor podaš, je najprvo, da te poljubi; s tem pokaže, kar povedati ne more, da vsakega Slovana izkreno ljubi, in vedno ima na jeziku: „živelo Slovanstvo“, le nad Srbi se jezi, ker se niso junaško obnašali. Srbi niso tako prijazni ljudje in se malo brigajo za druge Slovana, Srb pozna le Srbe; ako rečem, da sem Slovenec, me izprašuje, če se pri nas švabsko govori ali talijansko, ker poznajo le Srba in Rusa, kar je pa iz Avstrije, to je vse švaba. Naj hujše pa sovražijo tukaj Madjara; od tega naroda še slišati nočejo.

Znanca ali prijatelja nisem tukaj našel nobenega, da bi se nekoliko ž njim kratkočasil, vedno le sam hodim po ulicah; kadar pride parobrod, hodim gledat tujce, pa do zdaj še nisem videl znanega obraza, največ pa sedim v kavarni in berem nemške novine, ki pa dohajajo tudi do štiri dni pozneje. Slovenskih novin tukaj ni, ker nihče ne zna brati latinških črk, tedaj tudi hrvatskega „Obzora“ tukaj ni.

Domáče novice.

V Ljubljani, 21. decembra.

(Božičnih drevesec) je na Marijnem trgu videti cele gozde na prodaj. Naš namen ni-

kakor ni otročičem zavidati nedolžnega veselja; le dve reči hočemo opomniti: 1. „Tagblatt, ki se navadno huduje, kadar se za kako cerkveno slovesnost odseka kakšna veja, pri tej priliki jako previdno molči, dasi je vničenje toliko lepih in mladih smrečic za gozdarstvo veliko bolj škodljivo, kakor če se od odraslih dreves odseka nekaj vej. 2. Navadno je velik del božičnih drevesec tatvinsko posekan na leskem svetu. Zagrebško županstvo vsled tega vsako leto okliče ukaz, da v Zagrebu nihče ne sme prodajati takih drevesec, kdor s pismom občinskega predstojništva ne skaže, da so vsekana v lastnem gozdu. Bi li ne bilo prav, da bi se to tudi pri nas v Ljubljani oklicalo?

(Slovensko gledališče.) V petek 22. t. m. bode zadnja predstava v letu 1876 z igro „Zblaznela je.“

Vabilo k naročevanju

„SLOVENCA“.

„Slovenec“ velja kakor dozdej:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto	9 gl. — kr.;
„ „ „ „ pol leta	4 „ 50 „
„ „ „ „ četrt leta	2 „ 30 „
„ „ „ „ en mesec	80 „

V administraciji sprejeman:

Za celo leto	8 gl. 40 kr.;
„ pol leta	4 „ 20 „
„ četrt leta	2 „ 10 „
„ en mesec	— „ 70 „
posamezne številke	— „ 7 „

Po pošti:

Za celo leto	10 gl. — kr.;
„ pol leta	5 „ — „
„ četrt leta	2 „ 50 „
„ en mesec	— „ 90 „
posamezne številke	— „ 8 „

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za celo leto	6 gl. — kr.;
„ pol leta	3 „ — „
„ četrt leta	1 „ 50 „

Naročnina se pošilja najceneje po poštah nakaznicah (Postanweisungen)

opravništvu,

Stari trg, hiš. št. 16

Razne reči.

— O spreobrnjenju cara Aleksandra I. piše se „Germanii“ od prav zanesljive strani: „Ko sem v „Germanii“ bral spise o smrti cara Aleksandra I. (ki smo jih 16. t. m. priobčili tudi v Slovincu), mislil sem, da ne smem nič več prikrivati nekega naznanila, ki potrjuje tudi besede zveličane Taigi. L. 1844 sem več dni bival pri zadnem ministru Karla X., knezu Juliju Polignacu, ki je živel na svoji grajščini pri Straubingu na Bavarskem. Pripovedoval mi je, da je v arhivu vnanjega ministerstva v Parizu našel obširno poročilo o smrti cara Aleksandra, katero je francoski vladi poslal njen poslanec v Petrogradu, ki natančno pripoveduje, da se je car na smrtni postelji vpričo katoliškega duhovnika odpovedal razkolništvu in da je potem od njega prejel sv. zakramente.“

— Vabilo na naročbo. S pričujočo številko dovršuje „Učit. Tov.“ svoj XVI. tečaj in vabi stare znance pa tudi nove prijatelje na naročbo za XVII. tečaj. Čas naglo teče, pravijo, pa nič ne reče, toda — veliko pové. Koliko smo povédali v dosedanjih in posebej v letošnjem tečaju, kaj in kolike vrednosti je, o tem naj sodijo marljivi bralci. Da se po „Učit. Tov.“ bolj pogosto poprašuje, to nam je v tolažbo in v spodbodo, delati še v prihodnje

modro napredovaje po staroslavnem geslu: Vse za vero, dom in cesarja! Ker smo katoliški Slovenci, je in ostane nam vera luč, slovenska materna beseda pa ključ do prave omike. Vzor nam je krščanska ljudska šola. List naš ni versko-političen, torej tacih vprašanj ne bomo pretresovali naravnost; ker je pa pedagogika v tesni zvezi s krščanstvom in z narodnostjo, se pa dotičnih stvari nikakor ne bomo ogibali. V neplodno polemiko se ne bomo spuščali, in nalašč nikogar ne žalili.

Kar smo dobrega storili in spravili na dan, zasluga je največ stanovitnih naših podpornikov pisateljev, kateri so nam pomoč obljubili tudi za vprichodnje. Pričakujemo pa tudi, da nam zvesti ostanejo naši dosedanji naročniki, da se oglasijo kateri novi pisatelji, da „Tovariša“ naročijo ter po moči razširjujejo tudi blagi dobrotniki na korist slovenski šolski stvari. Tako le nam bode mogoče z združenimi močmi nadvladati razne opovire in težave, ki se nam delajo, ter pospeševati mlado slovensko vedo.

In kaj bode prinašal „Učit. Tovariš“ prihodnje leto? Razun navadnih in torej stanovitnih obravnav, ki jih ima naš list, hoče prof. J. Marn, kateri je po „Tovarišu“ letos pokazal, kaj sta bila P. Marko Pohlin pa Valentin Vodnik Slovincem v resnici, kazati v prihodnjem tečaju, kaj je bil poleg Kr. Čbeličarjev v slovenskem slovstvu dr. Jakob Zupan in kolike pomembe nam je ranjki Matej Ravnikar Poženčan, kar utegne k naročevanju nagibati vse, katerim je mar domača književnost. Tako smo si svesti, da bode vrli Ljudomil tudi še nadalje razkladal, kako se podučuje v nadaljevalni šoli. Pripravljalno pot v zemljepisje in zgodovino bomo skušali to leto zvesteje obdelovati. Sicer bodemo prinašali sestavke, ki segajo v poduk in odgojo, ozirali se na zgodovino šolstva v sedajnosti in preteklosti itd. Založnik bode tudi rad sprejemal muzikalije; prav hvaležni smo za poslane kompozicije, in vljudno se priporočamo za nove; naš muzikalni sodelavec hoče ob svojem času na svetlo dati, kar bode primerno za javnost.

Da pa bode mogel „Učit. Tov.“ prinašati res vse to, bistvena reč k temu je naročnina. Vljudno torej vabimo vse šolske prijatelje pisatelje in slovenske rodoljube, da obilno naročite, berž ko berž; zaostalo naročnino skoro dopošljite založniku našega lista, kateri mu je poglavitni steber in hoče biti tudi v prihodnje zavetnik, česar pa v svojo preveliko škodo vendar le ne more. Izhaja „Tovariš“ 1. in 15. vsacega meseca na celi poli. Spise in dopise prejema vredništvo (Matej Močnik, učitelj na I. mestni šoli, pred škofijo št. 304 po starem, a 13 po novem), naročnino in oznanila prejema in list razpošilja založnik R. Milic na starem tergu h. št. 33 po starem, a 19 po novem. Nekaj letnikov od l. 1874, 1875 in 1876 imamo še na razpolaganje. — Bog z nami!

Vredništvo in založništvo.

— Razpis uč. služb: Na Kranjskem. Na 2razredni ljudski šoli v Šmariji poleg Ljubljane na novo ustanovljena služba 2. učitelja, l. p. 500 gld. Prošnje v 6 tednih (20. januarja l. 1877) krajnemu šl. svetu v Šmariji.

Na Goriškem. Služba učitelja enorazrednice v Lokavci s 500 gld. letne plače povikšavne s petletninami in prosto stanovanje; prošnje z dokazi najdalje do 31. decembra t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

— Č. g. Matija Kulavic, fajmošter v Šentvidu pri Zatični, je nevarno zbolel in je bil 19. t. m. previden s sv. zakramenti. Iskreno goreč za šolstvo imel je v zadnjem času ravno

gledé šolskih zadev trpeti silno veliko britkosti, ki bi bile potrle še krepkejšega moža kakor vedno bolehavega g. župnika. Pa upajmo, da mu bode dobitljivi Bog kmalo zopet podelil ljubo zdravje v čast svojo in v blagor fare šentviške in zlasti tamošnje šolske mladeži.

— Lastnemu detetu zaudal je nek kmet pri sv. Križu nad Litijo. Sodnijska preiskava je dokazala, da je nečloveški oče 6 tednov staremu detetu med tem, ko je šla mati po vodo, dal mišice, da je potem umrlo. Zakaj je to storil, ni znano, ker je bil sicer neki priden človek, a žene ni mogel trpeti in jej je celó žugal, da jo bo ustrelil, vsled česar je zadnje dni z doma pobegnila. Sodnija ga je neki že prijela.

— Iz Logatca se poroča, da so po noči 29. nov. v tamošnji ječi zarad tatvine zaprta jetnika Miha Zrimšek iz Topolj in Martin Simonič iz Žirov, pa postopač Franc Hribar iz Kamnika prebili steno in pobegnili. Hribarja so v Idriji kmalo zopet prijeli. Prva dva pa sta se kakor on pravi, pogovorila pridobiti si potrebnih reči in pobegniti na Hrvaško. Precej drugo noč sta pri Janezu Vevarju iz Sernjaka ukradla nekaj živeža in obleke, in sta skušala vlomiti tudi pri krčmarju Boštjanu Pivku v Goveku pri Žireh, pa sta vsled vpitja nekega otroka pobegnili popustivši koc, ki sta ga odnesla iz ječe. Tudi v Hudkovcu sta iz kleti Lorenca Kogovška ukradla več bokalov slivovke in drugih reči.

— Samomor. Desetletni (!) šolarček v Gradcu je iz šole domu grede svojim tovaršem pravil, da si hoče vzeti življenje. Otroci so mislili, da se norčuje; kar začne na vso moč teči; otroci dero za njim; in ko pride do vode, vrže bukve proč in s klicem: „Bog vas obvaruj“ skoči v vodo ter utone. Tudi ta spridena zrelost pri otrocih je žalosten sad malopridnega liberalizma.

— † Franc Zigfrid prof. Lichtenberg, posesnik prapreške grajščine v fari Šmarjski, je 17. t. m. umrl.

— „Pučke Novine“, časopis za gospodarstvo, obrt in narod, imenuje se list, ki bo po novem letu v Zagrebu vsako soboto izhajal po obliki in v obsegu čisto podobnem našim „Novicam“. Vredoval ga bode Ljudoviti Tomšič.

Umrlí so:

Od 18. do 19. decembra: Valentin Tanko, kajžar, 33 l., v bolnišnici za mrtudom. Franciška Tertnik, reva, 84 l., vsled starosti. Janez Močilnikar, postr. sin, 19 l., v boln. za vnetjem trebušne mre. Francetu Habiču mežnarju novo rojeno dete vsled slabosti.

Telegrafične denarne cene 18. decembra.

Papirna renta 60.25 — Srebrna renta 66.40 — 1860letno državno posojilo 109.75 — Bankine akcije 825 — Kreditne akcije 135.10 — London 125.75 — Srebro 113.30 — Ces. kr. cekini 5.95 20frankov 10.5.

Služba orglarja

v Doberniču na Dolenjskem bo o sv. Jurju izpraznjena. Kdor jo želi dobiti, naj prošnjo s potrebnimi spričali pošlje g. župniku Antonu Zorcju. (21—2)

Kapljice (duh)

za gožo (krof)

izvrsten pripomoček za gožo (krof) pošilja po 1 gold.

V. Franz
v Holoubkau (Česko).

Pri njem se dobivajo tudi kapljice (duh) za putko (zoper putko in trganje po udih) 1 gold. 20 kr. (33—24)